

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 458/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Brösl & Čentík s. r. o., Rázusova 1, Košice, v mene ktorej koná advokát Mgr. Tomáš Čentík, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Co 149/2016-199 z 11. októbra 2017 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 2 C 262/2014-145 z 23. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len

„krajský súd“) č. k. 2 Co 149/2016-199 z 11. októbra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 C 262/2014-145 z 23. mája 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol žalobu sťažovateľky ako žalobkyne v spore o ochranu osobnosti proti žalovanej - obci [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“). V dôvodoch napadnutého rozsudku okresný súd uviedol, že sťažovateľka ako žalobkyňa žiadala, aby okresný súd určil, že tvrdenia žalovaného zverejnené na internetovej stránke obce, ako aj v písomnej podobe kroniky v znení, že sťažovateľka ako majiteľka domu súp. č. [REDACTED] osadila bránu, čím zabránila používať doterajšiu prístupovú cestu do lokality „[REDACTED]“ a chcela takýmto opatrením zabrániť znečisťovaniu prírody, pretože niektorí obyvatelia obce vynášali do tejto lokality odpad, a súčasne týmto obmedzila aj tých, ktorí sa potrebovali dostať k svojim poliam, sú nepravdivé a predstavujú neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti. Zároveň žiadala odstránenie uvedeného záznamu v písomnej podobe z obecnej kroniky, náhradu nemajetkovej ujmy v sume 3 000 €, ako aj zverejnenie uvedeného rozsudku na internetovej stránke obce. Uvedené verejné vyjadrenie žalovaného považovala za nepravdivé a neoprávnene zasahujúce do jej práva na ochranu osobnosti, keďže s ním v žiadnom spore nebola a bránu neosadila ona, ale jej právni predchodcovia. Ospravedlnenie, ktoré žalovaný vykonal až na základe druhej výzvy, a odstránenie uvedeného vyjadrenia na internetovej stránke obce považovala sťažovateľka ako žalobkyňa za nedostatočné.

2.1 Proti už spomenutému napadnutému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom krajský súd ako odvolací súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol:

«Je nesporné, že žalovaná v júni roku 2013 uverejnila na internetovej stránke obce a v písomnej podobe obecnej kroniky nepravdivý oznam, že so žalobkyňou ako majiteľkou domu súp. č. [REDACTED] viedla spor v súvislosti s osadením brány na prístupovú cestu do lokality „[REDACTED]“ napriek vedomosti, že uvedený spor viedla s jej právnymi predchodcami, ktorí zrealizovali osadenie brány ešte v roku 2011. Tvrdenie žalovanej, že o vlastníctve žalobkyne uvedeného rodinného domu nevedela, bolo v priebehu súdneho konania

vyvrátené vzájomnou písomnou korešpondenciou nachádzajúcou sa na č. l. 30 a 48 spisového materiálu. Pokiaľ vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že samotné osadenie spornej brány zamedzujúcej vstup na prístupovú cestu v lokalite [REDAKOVANÉ]“ vyvolalo značnú nevôľu u spoluobčanov obce s prejavmi nevraživého správania, uverejnenie nepravdivej informácie, kto je realizátorom uvedeného obmedzenia, bolo objektívne spôsobilé privodiť ujmu na osobnostných právach žalobkyne, a to ohrozením jej práva na česť a dôstojnosť vo vzťahu k spoluobčanom obce. Napriek tomu, že sa odvolací súd stotožňuje s vysloveným názorom súdu prvej inštancie, že nevraživé správanie voči rodine žalobkyne bolo skôr vyvolané samotným osadením brány ako zverejnením predmetného oznamu, opätovne zdôrazňuje, že pre úspešné uplatnenie práva na ochranu osobnosti sa nevyžaduje vyvolanie následkov, ale stačí, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené ust. § 11 Občianskeho zákonníka.

Zároveň vedomosť žalovanej o nepravdivosti ňou uverejnenej informácie na webovej stránke obce a v obecnej kronike, bola preukázaná ospravedlnením žalobkyňi za túto nepravdivú informáciu, odstránením uvedeného zápisu z kroniky obce a nahradením novým zápisom zodpovedajúcim opravenému textu, ako aj jeho odstránením z webovej stránky obce.

Odvolací súd síce dospel k záveru, že uvedená nepravdivá informácia v označení osoby „majiteľa“ zodpovedného za vyššie uvedený spor, splňa definíciu tzv. neoprávneného zásahu, avšak nie takej intenzity, aby to odôvodňovalo priznanie nemajetkovej ujmy s uverejnením sporného oznamu a jeho označením ako nepravdivej informácie, vrátane rozsudku vo veci samej na internetovej stránke obce.

Odvolací súd považoval za postačujúcu morálnu satisfakciu ospravedlnením žalobkyňi, odstránením uvedeného oznamu z webovej stránky obce a nahradením pôvodného záznamu opraveným textom v obecnej kronike realizovaných žalovanou pred podaním žaloby.»

3. Podľa sťažovateľky konajúci odvolací súd dospel v napadnutom rozsudku k záveru, že uverejnenie nepravdivej informácie na internetovej stránke obce bolo objektívne spôsobilé privodiť ujmu na osobnostných právach sťažovateľky, a to ohrozením jej práva na česť a dôstojnosť vo vzťahu k spoluobčanom obce, t. j. že došlo

k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti (k rovnakému záveru dospel aj súd prvej inštancie). Sťažovateľka uvádza, že napriek tomuto záveru odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu a nepriznal ochranu ani jednému z nárokov, ktoré sťažovateľka uplatňovala v žalobe. Napadnutý rozsudok krajského súdu tak sťažovateľka považuje za vnútorne nekonzistentný, pretože na jednej strane krajský súd dospel k záveru o neoprávnenom zásahu spôsobenom nepravdivými skutkovými tvrdeniami, no na druhej strane nepriznal ochranu žiadnemu z nárokov uplatnených sťažovateľkou.

3.1 Napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s napadnutým rozsudkom okresného súdu považuje sťažovateľka za nedostatočne odôvodnené rozhodnutia, pretože odvolací súd iba jednou vetou uviedol, že neoprávnený zásah nie je takej intenzity, aby odôvodňoval priznanie nemajetkovej ujmy. Podľa mienky sťažovateľky odvolací súd sa tiež nevysporiadal so všetkými jej nárokmi, ktoré požadovala z titulu zásahu do osobnostných práv (napr. určovací nárok – určenie, že došlo k neoprávnenému zásahu), a navyše, pri tzv. určovacom nároku sa podľa sťažovateľky neposudzuje intenzita zásahu ako pri náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch, ale postačuje, že došlo k neoprávnenému zásahu, ktorý bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na osobnostných právach dotknutej osoby.

3.2 Podľa názoru sťažovateľky odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu neposkytuje jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov sťažovateľky, predovšetkým žiadnym spôsobom bližšie nezdôvodňuje, prečo nebola sťažovateľke priznaná ochrana jej osobnostných práv. Zaoberanie sa sťažovateľkou namietanými kľúčovými skutočnosťami je podľa jej názoru nevyhnutné, aby krajský súd mohol následne pristúpiť k aplikácii tzv. testu proporcionality.

3.3 Konajúce súdy podľa presvedčenia sťažovateľky nezdôvodnili svoje rozhodnutia vyčerpávajúcim spôsobom zo všetkých relevantných skutkových a právnych hľadísk a dostatočným spôsobom sa nevysporiadali s už uvedenými argumentmi a námietkami sťažovateľky. Týmto konaním všeobecných súdov bolo podľa sťažovateľky porušené jej základné právo na súdnu ochranu, ktoré zahŕňa okrem iného aj právo účastníka na také

odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

4. Sťažovateľka navrhla vydať tento nález:

„Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ], bytom... na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 11. októbra 2017, č. k.: 2Co/149/2016-199 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 23. mája 2016, č. k.: 2C/262/2014-145, porušené boli.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 11. októbra 2017, č. k.: 2Co/149/2016-199 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj

návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažnosť a s ňou spojené námietky sťažovateľky, v zmysle ktorých krajský súd napadnutým rozsudkom v spojení s napadnutým rozsudkom okresného súdu podľa právneho názoru sťažovateľky porušil jej ústavou garantované práva na ochranu osobnosti a súdnu ochranu.

K napadnutému rozsudku okresného súdu

8. Sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku okresného súdu je potrebné odmietnuť pre neprípustnosť.

8.1 Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základných práv a slobôd poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a ústavný súd až subsidiárne.

8.2 Zo sťažnosti je nepochybné, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom rozsudku okresného súdu, keďže odvolanie predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľky vo vzťahu k tomuto rozsudku.

8.3 Princíp subsidiarity spočíva v tom, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

Ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o sťažnosti je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

8.4 Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

K napadnutému rozsudku krajského súdu

9. Vec sťažovateľky sa primárne týka otázky poskytnutia ochrany jej osobnostným právam v súdnom konaní v spore medzi ňou a žalovaným samosprávnym subjektom (obcou), medzi ktorými existoval spor.

9.1 Judikatúra ústavného súdu v súvislosti s ochranou osobnosti akcentuje v širšej miere prevažne právne otázky súvisiace s preskúmaním rozhodnutí všeobecných súdov rozhodujúcich spory, v ktorých boli „v hre“ sloboda prejavu na jednej strane a ochrana osobnosti na strane druhej (II. ÚS 152/08, bod 21; II. ÚS 329/09, bod 38; IV. ÚS 492/2012, II. ÚS 647/2014, II. ÚS 191/2015, II. ÚS 184/2015).

9.2 Sťažovateľkina vec obohacuje judikatúru ústavného súdu v tom smere, že pred všeobecnými súdmi sa prejednával spor o ochranu osobnosti sťažovateľky ako žalobkyne v spojení s výkonom samosprávy žalovaného vykonávanej proti sťažovateľke ako obyvateľke žijúcej na území obce (žalovaného).

9.3 Podstatou je teda identifikovať, akým konaním (príp. výkonom akého práva) malo podľa sťažovateľky dôjsť k zásahu či porušeniu jej osobnostných práv. Sťažovateľka uvádza, že tým konaním boli tvrdenia žalovaného zverejnené na internetovej stránke obce, ako aj v písomnej podobe v kronike o tom, že sťažovateľka ako majiteľka domu súp. č. ■ osadila bránu, čím zabránila používaniu doterajšej prístupovej cesty do lokality ■ “ a chcela takýmto opatrením zabrániť znečisťovaniu prírody, pretože niektorí obyvatelia obce vynášali do tejto lokality odpad, a súčasne týmto obmedzila aj tých, ktorí sa potrebovali dostať k svojim poliam. Uvedené verejné vyjadrenie žalovaného považovala za nepravdivé a neoprávnene zasahujúce do jej práva na ochranu osobnosti, keďže s ním v žiadnom spore nebola a bránu neosadila ona, ale jej právni predchodcovia. Pôjde teda o stret výkonu dvoch ústavou zaručených práv, resp. ústavou zaručených slobôd a ústavných garancií – práva na ochranu osobnosti sťažovateľky (čl. 19 ods. 1 ústavy) a výkonu práv plynúcich z garancií daných obciam ako samospráve v zmysle ústavy (čl. 64 až čl. 71 ústavy).

9.4 Kľúčovými pre posúdenie ústavného rozmeru veci sú dva aspekty. Prvým je, že obec (ako žalovaný) uverejnila o sťažovateľke nepravdivú informáciu a označila nesprávne sťažovateľku ako „majiteľa“ zodpovedného za spor obce so sťažovateľkou a jej predchodcami. Táto nepravdivá informácia spĺňa definíciu tzv. neoprávneného zásahu a bola podľa súdov objektívne spôsobilá privodiť ujmu na osobnostných právach sťažovateľky ako žalobkyne, a to ohrozením jej práva na česť a dôstojnosť vo vzťahu k spoluobčanom obce. Druhým aspektom však je, že v súdnom konaní bolo preukázané a nesporné, že obec si následne „uvedomila“ nepravdivosť ňou uverejnenej informácie na webovej stránke obce a v obecnej kronike. Navyše, bola táto vedomosť preukázaná ospravedlnením sťažovateľke ako žalobkyne za túto nepravdivú informáciu, odstránením uvedeného zápisu z kroniky obce a jeho nahradením novým zápisom zodpovedajúcim opravenému textu, ako aj jeho odstránením z webovej stránky obce.

9.5 Ústavný súd tak autonómne hodnotí, že neoprávnený zásah do osobnostných práv sťažovateľky spočívajúci v šírení nepravdivej informácie o nej zverejnenej na internetovej stránke obce, ako aj v písomnej podobe kroniky, podľa ktorej sťažovateľka je pôvodcom osadenia brány, čím zabránila používať doterajšiu prístupovú cestu do lokality „Pod oblažec“, bol zhojený konaním samotného šíriteľa a pôvodcu nepravdivej informácie, ktorý sa sťažovateľke ospravedlnil (morálna satisfakcia) a uviedol vec do pôvodného stavu, resp. do súladu so skutočným stavom veci (odstránením uvedeného zápisu z kroniky obce a nahradením novým zápisom zodpovedajúcim opravenému textu, ako aj jeho odstránením z webovej stránky obce).

9.6 Z toho pohľadu sú závery krajského súdu ústavne korektné a nenesú záťaž porušenia ústavných práv sťažovateľky. Rovnako závery krajského súdu k nadväzujúcim otázkam dokazovania a argumentácie sťažovateľky týkajúcich sa potreby priznania nemajetkovej ujmy s uverejnením sporného oznamu a jeho označením ako nepravdivej informácie vrátane rozsudku vo veci samej na internetovej stránke obce ústavný súd vyhodnotil ako dostatočné a odôvodnené.

9.7 Na základe prezentovaných konklúzií ústavný súd uzatvára, že sťažnosť bolo v tejto časti potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, keďže ani po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie by vzhľadom na už popísané východiská a závery nebolo možné ani hypoteticky dospieť k záveru o porušení sťažovateľkou označených ústavných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2018